

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 5, NO 9, STIP, 2020

ГОД. V, БР. 9
ШТИП, 2020

VOL. V, NO 9
STIP, 2020

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 5, Бр. 9
Штип, 2020

Vol. 5, No 9
Stip, 2020

PALMK, VOL 5, NO 9, STIP, 2020

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република С. Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Ријека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Ријека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Нагале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of N. Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czegledi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска-Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, С. Македонија

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, N. Macedonia

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of N. Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of N. Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk
Profiles	Academia.edu https://www.ugd.academia.edu/PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2 Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest-22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест BIBLIOGRAPHIC

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Билјана Ивановска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Biljana Ivanovska, editor of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Milena Sazdovska-Pigulovska

DEFINITION AND CLASSIFICATION OF PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS AND PROBLEMS OF IDIOMATIC EQUIVALENCE IN TRANSLATION

29 Милена Касапоска-Чадловска

НЕКОИ ФРАНЦУСКИ КОНСТРУКЦИИ СО НЕЗАДОЛЖИТЕЛЕН АТРИБУТ НА ДИРЕКТЕН ОБЈЕКТ И НИВНИТЕ МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Milena Kasaposka-Chadlovska

SOME FRENCH CONSTRUCTIONS WITH OPTIONAL DIRECT OBJECT ATTRIBUTE AND THEIR MACEDONIAN EQUIVALENTS

41 Mariantonia Tramite

HIKIKOMORI: ANALISI LINGUISTICA E PROPOSTE DI TRADUZIONE IN LINGUA ITALIANA DI UN NEOLOGISMO 2.0

Mariantonia Tramite

HIKIKOMORI: LINGUISTIC ANALYSIS AND TRANSLATION SUGGESTIONS IN ITALIAN LANGUAGE OF A 2.0 NEOLOGISM

53 Eleonora Fois

THE RENDITION OF METAPHORS AND THE TRANSLATOR'S INFLUENCE IN THE ENGLISH TRANSLATION OF GRAZIA DELEDDA'S LA MADRE

67 Gülşen Yılmaz

“SÜNGÜ” KELİMESİNİN ETİMOLOJİSİ ÜZERİNE

Gülşen Yılmaz

THE ETYMOLOGY OF THE WORD “SÜNGÜ”

75 Марија Леонтик

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ПОСТПОЗИЦИЈА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS WITH A POSTPOSITION IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

- 87 Виолета Јанушева**
ПЕРИФРАЗИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК
Violeta Janusheva
THE PERIPHRASES IN MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE
- 99 Silvana Neshkovska**
THE RHETORIC BEHIND POLITICAL RESIGNATION SPEECHES
- 113 Мери Лазаревска**
НИТУ АНГЛИСКИ НИТУ МАКЕДОНСКИ (КРАТКА АНАЛИЗА
НА АНГЛИЗМИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА /НЕ/
ОПРАВДАНОСТ)
Meri Lazarevska
NEITHER ENGLISH NOR MACEDONIAN (SHORT ANALYSIS OF THE
ENGLISH BORROWINGS IN THE MACEDONIAN LANGUAGE AND THEIR
/NON/JUSTIFICATION)

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 123 Chiara Fusco**
VICO E LA CONTEMPORANEITÀ: VISIONI DELLA LETTERATURA IN
VICO, QUASIMODO E MONTALE
Chiara Fusco
VICO AND CONTEMPORANEITY: VISIONS OF LITERATURE IN VICO,
QUASIMODO AND MONTALE
- 135 Mirco Mondillo**
«ADESSO TU MI DICI COSA VUOI FARE DI ME». TIMIRA. ROMANZO
METICCIO E L'IPERMODERNO ITALIANO
Mirco Mondillo
«NOW YOU TELL ME WHAT YOU WANT TO DO ABOUT ME». TIMIRA.
ROMANZO METICCIO AND THE ITALIAN HYPERMODERNITY
- 149 Marcella Di Franco**
IL LIRISMO NOSTALGICO E L'ALIENAZIONE MODERNA IN CORRADO
ALVARO
Marcella Di Franco
NOSTALGIC LYRISM AND MODERN ALIENATION IN CORRADO ALVARO
- 161 Марија Ѓорѓиева Димова**
МЕМОРИЈАТА НА РОМАНОТ, РОМАНОТ КАКО МЕМОРИЈА
Marija Gjorgjieva Dimova
THE MEMORY OF THE NOVEL, THE NOVEL AS A MEMORY

- 171 Славчо Ковилоски**
КРВТА НЕ Е ВОДА: НАРОДНАТА ПЕЈАЧКА ДАФА ЦЕПЕНКОВА
Slavcho Koviloski
BLOOD IS THICKER THAN WATER - THE INTERPRETER OF FOLK SONGS: DAFA CEPENKOVA
- 179 Маријана Горгиева-Ристевска, Ранко Младеноски**
СЕМИОЛОГИЈА НА НЕАНТРОПОМОРФНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЌЕРКАТА НА МАТЕМАТИЧАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ
Marijana Gorgieva-Ristevska, Ranko Mladenoski
THE SEMIOLOGY OF THE NON-ANTHROPOMORPHIC CHARACTERS FROM THE NOVEL “THE MATHEMATICIAN’S DAUGHTER” BY VENKO ANDONOVSKI
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 193 Ана Stefanovska**
VIRTUAL REALITY AND READING CITIES: GPS-BASED APPLICATIONS AS A NEW FORM OF LITERARY TOURISM
- 201 Оља Стојкова**
ПРЕДАТОРСКО ИЗДАВАШТВО
Olja Stojkova
PREDATORY PUBLISHING
- 213 Екатерина Намичева, Петар Намичев**
ТРАДИЦИОНАЛНАТА АРХИТЕКТУРА – МОДЕЛИ НА ЗАШТИТА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ФУНКЦИЈАТА
Ekaterina Namicheva, Petar Namichev
TRADITIONAL ARCHITECTURE – MODELS OF PROTECTION AND PRESERVATION OF FUNCTION
- МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY**
- 225 Нина Даскаловска**
ПРИОДИ И АКТИВНОСТИ ЗА ИНТЕГРИРАЊЕ НА ВОКАБУЛАРОТ ВО НАСТАВАТА
Nina Daskalovska
APPROACHES AND ACTIVITIES FOR INTEGRATING VOCABULARY IN LANGUAGE INSTRUCTION
- 239 Blerina Nuhi, Brikena Xhaferi**
EVALUATING CRITICAL THINKING COMPONENT OF HIGH SCHOOLS IN SKOPJE

253 Arbnora Sulejmani, Brikena Xhaferi

TECHNIQUES WHICH PROMOTE CRITICAL THINKING IN ELT – A STUDY CONDUCTED IN HIGH SCHOOLS OF SKOPJE

265 Марија Гркова

ОБЈЕКТИВНИ ТЕСТОВИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ И ТЕСТИРАЊЕТО ВО НАСТАВАТА

Marija Grkova

THE CLASSROOM TEST AND THE OBJECTIVE TESTS FOR MEASURING STUDENTS ACHIEVEMENTS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

277 Кирил Трајчев

РУСКАТА ПОТРАГА ПО БОЖЈАТА МУДРОСТ

Kiril Trajchev

RUSSION QUEST FOR THE WISDOM OF GOD

291 Monika Zázrivcová

COMPTE-RENDU : « LES INTERFÉRENCES LINGUISTIQUES DU FRANÇAIS SUR LE SLOVAQUE. L'EXEMPLE DU SYSTÈME VERBAL », PAR LUCIA RÁČKOVÁ ET FRANÇOIS SCHMITT

Monika Zázrivcová

REVIEW: “LES INTERFÉRENCES LINGUISTIQUES DU FRANÇAIS SUR LE SLOVAQUE. L'EXEMPLE DU SYSTÈME VERBAL” (FRENCH LINGUISTIC INTERFERENCES ON SLOVAK. THE EXAMPLE OF THE VERBAL SYSTEM), BY LUCIA RÁČKOVÁ AND FRANÇOIS SCHMITT

295 Ранко Младеноски, Софија Иванова

СОВРЕМЕНАТА КНИЖЕВНОСТ МЕЃУ ЗАПАДНИОТ АНТРОПОЦЕНТРИЗАМ И ИСТОЧНАТА ТЕОДИЦЕЈА

Ranko Mladenoski, Sofija Ivanova

CONTEMPORARY LITERATURE BETWEEN ANTHROPOCENTRISM AND EASTERN THEODICY

ДОДАТОК / APPENDIX

311 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани читатели,

Со објавувањето на деветтиот број на списанието „Палимпсест“ се одбележува и потврдува неговото петгодишно постоење. Тековниот број на ова списание обработува теми кои се однесуваат на областите јазик, книжевност, методика на наставата и културологија и тие се напишани на македонски, англиски, италијански и турски јазик. Тематските области што ги покриваат овие статии се доволно разнолики да го привлечат вниманието на нашите колеги, наставници, студенти, но и доволно мотивирачки да го одржат современиот чекор со актуелните феномени на истражување од горенаведените области. Од објавените трудови во овој број како најбројни се јавуваат авторите од Македонија (Милена Саздовска-Пигуловска, Милена Касапоска-Чадловска, Марија Леонтиќ, Виолета Јанушева, Силвана Нешковска, Мери Лазаревска, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Маријана Ѓорѓиева-Ристевска, Ана Стефановска, Оља Стојкова, Екатерина Намичева, Петар Намичев, Нина Даскаловска, Блерина Нухи, Арбнора Сулејмани, Брикена Џафери, Марија Ѓркова, Кирил Трајчев, Ранко Младеноски, Софија Иванова), потоа од Словачка Моника Зазривчова (Monika Zázrivcová), од Австрија Мариантониа Трамите (Mariantonia Tramite), од Италија Елеонора Фоа (Eleonora Foïs), Кјара Фуско (Chiara Fusco), Мирко Мондило (Mirco Mondillo), Марчела ди Франко (Marcella Di Franco) и од Турција Ѓулшен Јилмаз (Gülşen Yılmaz).

Доминантен јазик на статиите во овој број е македонскиот јазик, што го толкувам како наш стремеж во борбата за негово негување и зачувување како наше најголемо културно наследство, како и желбата и намерата обработените тематски содржини да бидат лесно достапни за сите заинтересирани на територијата на целата наша држава. Сепак, се јавува неопходност и од актуелизација и популаризација и на другите јазици, што укажува на фактот дека светот на јазиците е огромен и дека многу аспекти од јазиците треба да се анализираат и да се објаснат. Тоа ја покажува важноста и значењето на странските јазици во современите емпириски текови во науката за јазикот, во науката за книжевноста, методиката на наставата и во културологијата.

Како резултат на електронската достапност на ова списание и на активностите на Уредувачкиот одбор, Редакцискиот совет, рецензентите, јазичните и техничките уредници, горди сме да истакнеме дека присуството на научноистражувачки статии од различни земји од светот говори за неговата актуелност и популарност. Сите што се вклучени во создавањето на ова списание несебично се ангажираат за неговото подобрување и со своите сугестии и добронамерни критики и дискусии влијаат доволно инспиративно да привлечат современи и модерни истражувачки публикации кои ќе најдат на уште поголема читателска публика во иднина, со што современите истражувања ќе бидат широко достапни и ќе овозможат размена на знаења, идеи, како и на научни и стручни достигнувања.

Билјана Ивановска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear readers,

The ninth issue of “Palimpsest” marks and confirms the journal’s five year existence. The current issue of the journal covers topics related to the fields of language, literature, teaching methodology and culturology, and they are written in Macedonian, English, Italian and Turkish. The thematic areas covered by these articles are diverse enough to attract the attention of our colleagues, teachers and students, and at the same time motivating enough to keep up with the current phenomena of research in the aforementioned areas. From the published articles in this issue, the authors from Macedonia appear as the most numerous, such as Milena Sazdovska-Pigulovska, Milena Kasaposka-Chadlovska, Marija Leontik, Violeta Janusheva, Silvana Neshkovska, Meri Lazarevska, Marija Gjorgjieva Dimova, Slavco Koviloski, Marijana Gorgieva-Ristevska, Ana Stefanovska, Olja Stojkova, Ekaterina Namicheva, Petar Namichev, Nina Daskalovska, Blerina Nuhi, Arbnora Sulejmani, Brikena Xhaferi, Marija Grkova, Kiril Trajcev, Ranko Mladenoski, Sofija Ivanova, then from Slovakia Monika Zázrivcová, from Austria Mariantonina Tramite, from Italy Eleonora Fois, Chiara Fusco, Mirco Mondillo, Marcella Di Franco and from Turkey Gülşen Yılmaz.

The dominant language of the articles in this issue is the Macedonian language, which I recognize as our aspiration in the struggle for its nurturing and preservation of our greatest cultural heritage, as well as the desire and intention to make the thematic contents to be easily accessible to anyone concerned throughout our country. However, there is a need for actualization and popularization of other languages, which points to the fact that the world of languages is vast, therefore, many aspects of languages ought to be analyzed and explained. This actually proves the importance and significance of foreign languages in contemporary empirical currents in the science of language, literature, teaching methodology and culturology.

As a result of the electronic availability of this journal and the activities of the Editorial board, the reviewers, the linguistic and technical editors, we are proud to point out that the presence of scientific research articles written by authors from different countries of the world speaks of its relevance and popularity. Everyone involved in the creation of this journal is selflessly committed to its improvement and with their suggestions, well-intentioned reviews and discussions influence the submission of contemporary and modern research articles that will attract even a larger readership in the future, so that contemporary research will be widely available and will enable the exchange of knowledge, ideas, as well as scientific and professional achievements.

Biljana Ivanovska, Editor of Palimpsest

ПЕРИФРАЗИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Виолета Јанушева

Универзитет „Св. Климент Охридски“, Битола
violetajanuseva@gmail.com

Апстракт: Предмет на испитување се перифразите во македонскиот јазик, нивната поделба, сличностите и разликите со фразеолошките изрази, апозицијата и аналитичкиот прирок и други нивни карактеристики. Истражувањето има описен карактер. Примерокот го сочинуваат перифрази ексцерпирани од јазикот на печатот од 2019 година и од интервјуа со родени зборувачи на македонскиот јазик. Од методите за обработка на податоците и донесување научни заклучоци се користат анализа, компарација и синтеза. Резултатите од истражувањето го покажуваат следното: а) перифразите се сфаќаат како семантичко-синтаксички единици што претставуваат вторична номинација; б) има фигуративни и логички перифрази; в) и покрај сличностите има разлики меѓу перифразите и фразеолошките изрази, апозицијата и аналитичкиот прирок; г) перифразите имаат голем број други карактеристики.

Клучни зборови: *перифрази, македонски јазик, карактеристики.*

1. Вовед

Перифразите се маркантен белег, првенствено, на јазикот на печатените и електронските медиуми, а општо е познато дека јазикот употребен во нив ја отсликува современата состојба на македонскиот стандарден јазик и, секако, ги рефлектира актуелните проблеми во сите сфери од човековото живеење и дејствување.

Перифразите се претставуваат како потенцијал на јазикот за исполнување на најважната функција, номинативната. Во контекст на современата лингвистика, тие се научен предизвик, зашто преку нив се испитуваат развојните тенденции на јазикот. Оттука, тие имаат специфично место во лингвистичката наука и се предмет на испитување во овој труд.

2. Преглед на досегашни истражувања

Голем број речници ја дефинираат перифразата како средство што означува употреба на подолга фраза наместо пократка форма за изразување. Според Станева (1996), перифразата е вторична номинативна единица со семантичко-структурни особености што се реализира во говорот како синтаксичка и контекстуално мотивирана единица. Таа ја истакнува поврзаноста на перифразата со синонимијата, метафоризацијата и фразеологизмите. Во однос на нивната семантика, Станева разликува логички

и перифрази што се базираат на метафора, а изделува и повеќе групи врз основа на структурата. Сфаќањето на Станева го прифаќа и Галперин (1981, стр. 152–156), според која од лингвистичка гледна точка, перифразата е комбинација на зборови што претставува повторно именување на објектот, односно замена на директното име на означувачот што може да се нарече и вторичен означувач. Врз основа на тоа дали перифразата се разбира надвор од контекстот или не, Галперин разликува стилистички или авторски (перифрази што носат нови и пооригинални информации за објектот) и јазични перифрази. Бидејќи јазичните перифрази се разбираат и надвор од контекстот, тие, според неа, не се стилистичко средство, туку синонимни изрази, односно перифрастични синоними, а како примери ги наведува: *мојата подобра половина* (сопругата), *понежниот/послабиот пол* (жената), што значи дека јазичните перифрази и зборот на кој се однесуваат се синоними. Перифразата како стилистичко средство ја покажува преку извадокот од Дикенс: *...детето... лишено од она што не може да се замени*, при што оваа перифраза претставува вторична номинација за мајка и може да се разбере само од контекстот, а надвор од контекстот подлежи на индивидуални интерпретации. Таа, исто така, ја покажува врската на перифразите со карактеристиките на времето во кое тие се употребуваат и укажува на нивната улога во новинарските текстови. Кухаренко (2000, стр. 48–53), исто така, перифразата ја сфаќа како стилистичко средство при што се користи посложена синтаксичка структура наместо еден збор. Врз основа на механизмот на замена, според неа, се разликуваат фигуративни (базирани на метафора и метонимија) и логички перифрази. За логичките перифрази (кај Галперин, јазичните) кои се, всушност, перифрастични синоними со зборот на кој се однесуваат, таа ги наведува истите примери како и Галперин. Кухаренко истакнува дека главната функција на перифразата е да се истакне карактеристика што според авторот е најважна за опишаниот објект, па, според тоа станува збор за негова индивидуална перцепција. Испитувајќи ја перифразата во текстови од публицистичкиот стил, Ватева (2010, стр. 39–44) ја определува перифразата како описно изразно средство со кое појавите или предметите се разјаснуваат преку откривање на нивните карактеристики. И таа ја прифаќа поделбата на логички и фигуративни перифрази, но истовремено изделува и една меѓугрупа перифрази кои започнуваат да ја губат својата сликовитост, како резултат на многу честата употреба и се приближуваат кон општојазичните, на пример, *Градот на Липите (Стара Загора)*. Кај логичките перифрази, според неа, лексемите се карактеризираат само со денотативни семи, а зборовите функционираат во своето директно значење, на пример, *...објасни претседателот на софиската Топлификација* (Петко Милевски), *...соопшти министерот за економија* (Петар Димитров), *јужната сосетка* (Грција), а во основата на фигуративните перифрази се метафората и метонимијата: *Островот на Афродита* (Кипар), *Црвените ѓаволи* (Манчестер јунајтед), *љубителите на Дионисиевиот еликсир* (љубителите на виното), *титанот на Ренесансата* (Леонардо да Винчи). Прифаќајќи ги ставовите на Станева и Ватева за перифразата како вторична номинативна единица, Делева (2012) ја истакнува и улогата на перифразата да

даде и оцена за објектот, односно перифразата истовремено го именува објектот и изразува одреден однос кон него, без разлика дали станува збор за фигуративни или за логички перифрази. Таа ја анализира и ја опишува семантичката структура на перифразите што се денотати на сопствените именки и нивната функција, а истовремено налага да се земе предвид разликата меѓу нив и глаголските перифрази кои обележуваат признаци не во однос на објектот, туку во однос на развојот во времето. Григораш (2016), перифразите ги вклучува во фразеолошки иновации и ги разгледува персоналните перифрази што се однесуваат на имиња на познати јавни личности во различни сфери од општествениот живот. Таа открива дека во основата на овие перифрази се наоѓа множинската форма: А, Б, В – *класици на новото време* и броевите два и три: А и Б – *два видни дејци на Револуцијата*.

Перифразите во македонскиот јазик не се многу обработувана тема. Велковска (2002, стр. 93–100) ги сфаќа перифразите како вторична номинација на еден поим, предмет или дејство што има оценувачка функција, зашто перифразата, според неа, го оценува поимот според неговите својства или карактеристики или преку перифразата се дава оценката на авторот за соодветниот поим. Според Велковска (2002, стр. 94), постои пошироко сфаќање за перифразите што се однесува на секое описно претставување. Во потесна смисла, перифразите се оние единици што имаат еден од признаците карактеристични за појавата и за предметот. Таа се повикува на поделбата на Аксамитав на перифразите на пет основни групи, и тоа перифрази што означуваат: 1. историски личности; 2. географски поими; 3. предмети, производи и суровини; 4. разни животни; 5. социјално-политички перифрази (Велковска, 2002, стр. 96–97, според Аксамитав, 1978, стр. 131). Покрај оваа поделба, таа ги дели перифразите и на универзални и домашни или типично македонски перифрази. Минова-Ѓуркова (2003, стр. 94) ги разгледува перифразите во рамките на стилските фигури на значењето или тропите. Според неа, перифразата, всушност, е описен израз кој го заменува името на даден објект, лице, растение или животно. Како примери ги наведува: *авторот на „Тешкото“* (Б. Конески), *градот на Вардар* (Скопје), *земјата на сонцето што изгрева* (Јапонија), *царот на животните* (лавот), *царицата на цвеќињата* (розата).

3. Методологија на истражувањето

Истражувањето има описен карактер. Примерокот го сочинуваат перифрази ексцерпирани од јазикот на печатот од 2019 година и од интервјуа со родени зборувачи на македонски јазик. Од методите за обработка на податоците и донесување научни заклучоци се користат анализа, компарација и синтеза.

4. Резултати и дискусија

Надоврзувајќи се на претходните истражувања, во трудот перифразата се определува како семантичко-синтаксичка единица што претставува вторична номинација, повторно именување, односно замена на името на денотатот

(првичната номинација) со именска синтагма. Денотатот претставува именски збор, а именската синтагма, всушност, го претставува описното изразување што е основен признак на перифразата. Во оваа смисла, поимот перифраза се разликува од поимот перифрастична конструкција и се однесува само на именските зборови.

4.1. Видови перифрази според семантиката

Имајќи ги предвид претходно наведените истражувања, според својата семантика перифразите во македонскиот јазик, исто така, може да се поделат на фигуративни и логички. Фигуративните се базираат на метафората и метонимијата, односно еден збор (или повеќе) во именската синтагма има преносно значење, додека кај логичките перифрази, зборовите од кои се состои именската синтагма се јавуваат во своето основно значење. Примери за фигуративни перифрази: Илон Маск, *првиот човек на „Тесла“*, (сопственикот на компанијата); Масимо Селино, *првиот човек на Бреша* (претседателот на градот); Мајк Пенс, *вториот човек на САД* (заменик-претседателот на САД); Андре Риу, *кралот на валцерот* (познатиот холандски виолинист); Илија Илоски, *вториот човек на Комерцијална банка* (потпретседател на УО на Банката) итн. Примери за логички перифрази: Екрем Хусеин, *доајенот на македонскиот балет* (најугледниот член); Живко Мукаетов, *директорот на „Алкалоид“*; Име и презиме, *извршниот директор на...* итн.

4.2. Перифрази vs фразеолошки изрази

Според поширокото сфаќање на Велковска (2002), описното изразување се однесува и на фразеолошките изрази, а и Станева (1996) и Григораш (2016) ја истакнуваат поврзаноста на перифразите со фразеолошките изрази. Сепак, и покрај тоа што имаат сличности, перифразите се разликуваат од фразеолошките изрази. Според Виноградов (во Велковска, 2002, стр. 12–13), фразеолошките изрази претставуваат затврдени зборовни состави во кои станува збор за различен степен на десемантизација на значењето на компонентите што го сочинуваат фразеолошкиот израз, односно значењето на фразеолошкиот израз воопшто не е или е во мал степен мотивирано од значењето на компонентите. На пример, *скина конци – умре* (најголем степен на десемантизација и значењето не е мотивирано од значењето на компонентите што го сочинуваат фразеолошкиот израз), *му падна секирата во медот – дојде до неочекувано богатство* (помал степен на десемантизација и значењето на фразеолошкиот израз произлегува од преносното значење на компонентите), *умре од трав – се исплаши* или *златни раце – многу вреден* (најмал степен на десемантизација и една од компонентите на фразеолошкиот израз има преносно, а другата се јавува со своето основно значење). Од примерите се гледа дека лексичкото значење на фразеолошкиот израз е слично како кај другите единици во јазикот и, иако може да се претстави со еден збор, најчесто целото значење се претставува со еден самостоен израз, односно описно. И перифразите претставуваат затврдени зборовни состави, но кај нив, за разлика од фразеолошките изрази, не станува збор за десемантизација на значењето на компонентите од кои се составени.

Напротив, овие компоненти се целосно мотивирани од одредени карактеристични признаци на денотатот. За перифразата, за разлика од фразеолошкиот израз, не може да се каже дека има значење што е различно од значењето на компонентите од кои се состои денотатот што го заменува. Таа претставува, всушност, второ име на тој поим, како на пример, *Блаже Конески – авторот на „Теишкото“*. Понатаму, фразеолошкиот израз е зборовен состав, кој најчесто има две компоненти што имаат одредено значење. Спротивно, перифразата е, исто така, зборовен состав, но таа не упатува на одредено значење, туку го заменува веќе дадениот поим, а тоа значи дека нејзиното значење е веќе определено од тој поим. Како една од карактеристиките на фразеолошкиот израз се наведува неговата буквална непреводливост на други јазици. Перифразата, пак, буквално може да се преведе на други јазици. На пример, фразеолошкиот израз *скина конци* не може буквално да се преведе на англиски јазик, туку треба да се побара соодветен еквивалент. Од друга страна, перифразата *Челичната Леди* со која се заменува поимот *Margaret Thatcher*, може буквално да се преведе на англиски јазик – *The Iron Lady*. Оттука, се заклучува дека разгледувањето на перифразите како фразеолошки единици се однесува на описното изразување, но тоа има различен карактер во двете единици. Во фразеолошкиот израз, описниот израз го претставува неговото значење, додека, пак, кај перифразата описниот израз го заменува веќе дадениот поим и не го претставува неговото значење, зашто значењето е идентично со она на поимот. Во оваа смисла, треба да се прави разлика меѓу поимот перифраза како номинативна единица и поимот перифрастична конструкција што се однесува на која било конструкција (па и на фразеолошкиот израз) која е предадена со повеќе зборови, односно на еден описен начин.

4.3. Перифрази vs онимски фразеолошки изрази

Внимание заслужува и односот персонална перифраза – онимски фразеолошки израз. Персоналната перифраза се однесува на замена на сопственото име со описен израз, а во онимскиот фразеолошки израз се употребува, исто така, сопствено име, сп. Јапонија – *Земјата на Изгрејсонцето* (перифраза) и *Луда Мара* – жена што се однесува незрело и *Пара на рака, Мара за рака* (прво да се плати, а потоа да се земе стоката) (онимски фразеолошки изрази). Разликата е очигледна. Имено, персоналната перифраза се однесува на сопствено име, таа претставува замена на тоа име, додека, пак, во онимскиот фразеолошки израз употребата на сопственото име не се однесува на едно конкретно лице што е именувано со тоа име, туку на секоја жена, на пример, која ги има карактеристиките наведени во значењето на онимскиот фразеолошки израз. Тоа значи дека употребеното сопствено име е дел од фразеолошки израз кој има одредено значење. Онимските фразеолошки изрази најчесто имаат регионален карактер, а тоа значи дека употребеното име во нив може да се разликува во зависност од регионот, сп. *Се направила како Генчето* (Битолско) со значење: повозрасна жена која нанесува многу шминка на своето лице и поради тоа предизвикува потсмев кај околината, кој не е познат во други региони на Македонија, на пример, во

Прилепско, Охридско итн., зашто Генчето е, всушност, име на жена која реално живеела во Битола, и, секако, е непозната во другите региони кои, пак, си имаат друго име кое стои во фразеолошкиот израз, со истото значење, на пример, *Се кити како Цеваира* (Скопско), според Велковска (2012). И перифразите може да имаат регионален карактер, што се однесува особено на логичките перифрази, на пример, Име и презиме, *генералниот директор на РЕК – Битола*, Име и презиме, *директорката на НУБ „Климент Охридски“ – Битола*, vs Име и презиме, *заменик-директорот на ОУ „Ј. Б. – Тито* (Скопје), Име и презиме, *секретарот на Секторот за внатрешни работи* (Штип) и сл.

4.4. Перифраза vs апозиција

Многу потешко, а во одредени случаи и не може да се определи разликата меѓу перифразата и апозицијата, зашто на прв поглед воопшто не постои разлика меѓу нив. Минова-Гуркова (2000, стр. 222) ја определува апозицијата како самостоен второстепен реченичен член, паралелен со оној на кој се однесува, на пример: Скопје, *главниот град на РМ, се наоѓа на 100 километри од Битола*. Апозицијата се поврзува со именските членови на реченицата. Според авторката, апозицијата се одделува со зафирки од поимот на кој се однесува и таа и поимот на кој се однесува претставуваат две различни имиња за еден ист поим или лице. Притоа, поимот и апозицијата која се однесува на него може да си ги заменуваат местата, што значи дека имаат иста синтаксичка вредност, на пример во исказот Скопје, *главниот град на РМ, се наоѓа на 100 километри од Битола*, апозиција е *главниот град на РМ*, а во исказот *Главниот град на РМ, Скопје, се наоѓа на 100 километри од Битола*, апозиција е *Скопје*. Од синтаксичка гледна точка и перифразата може да се разгледува како второстепен реченичен член, односно како предикативна именска група. Според тоа, ако е перифразата вторична номинација, односно второ име на поимот, тогаш делот *главниот град на РМ*, исто така, може да се сфаќа и како второ име на поимот *Скопје*. И во овој случај, делот *Скопје* и делот *главниот град на РМ*, може да си ги заменуваат местата и да се одделуваат со зафирка од поимот на кој се однесуваат, а оттука е тешко да се разликуваат перифразата и апозицијата. И перифразата како и апозицијата се поврзува со именските членови на реченицата. Сепак, описниот карактер на перифразата останува единствен можен критериум за нејзино разграничување од апозицијата. Оттука, разликата меѓу двете единици може да се согледа во тоа што кај перифразата ако двете номинации (поимот и описниот израз за поимот – вторичната номинација) си ги заменат местата, тогаш станува збор само за апозиција, но не и за перифраза, зашто еден поим не може да претставува перифраза, сп. Скопје, *главниот град на РМ, се наоѓа...* Во овој случај, делот *главниот град на РМ* е и логичка перифраза и апозиција, но во *Главниот град на РМ, Скопје*, делот *Скопје* е апозиција, а не перифраза. Или, Блаже Конески – *авторот на „Тешкото“* (перифраза и апозиција), но Авторот на „Тешкото“, *Блаже Конески*, (апозиција). Да земеме уште еден пример: Есма Реџепова, *кралицата на ромската музика*, е родена во Скопје. Како што е и претходно кажано, *Есма Реџепова и кралицата на ромската музика* претставуваат две различни имиња на еден ист поим. Во овој случај,

делот *Есма Реџепова* е првичната номинација, односно денотатот, (сопственото име и презимето), а делот *кралицата на ромската музика* е фигуративна перифраза и апозиција. Обратно, во исказот *Кралицата на ромската музика, Есма Реџепова*, е родена во Скопје, делот *кралицата на ромската музика* е описниот израз (перифразата), а делот *Есма Реџепова*, е апозицијата.

4.5. Перифраза vs аналитички прирок

Ако се тргне од поширокото сфаќање на перифразите што, според Велковска (2002), се однесува на секое описно претставување и од ставот на Делева (2012) за разликување на персоналните од глаголските перифрази, тогаш е јасно дека и дејството може да е изразено на описен начин. Но, во тој случај, повторно доаѓа до израз дилемата за тоа дали описниот израз *скина конци* е фразеолошки израз или перифраза. Во овој случај, станува збор за фразеолошки израз, за што е доказ споменувањето на овој израз како фразеолошки и кај Велковска (2002). Сепак, имајќи ја превид разликата меѓу фразеолошкиот израз и перифразата на која е укажано во т. 4.2., станува збор за перифрастична, односно описна конструкција, а не за перифраза. Понатаму, од ова широко сфаќање произлегува и прашањето за односот меѓу перифразата и аналитичкиот прирок, на пример, дали изразот *врши операција*, наместо *оперира* се прифаќа како перифраза, со оглед на описното изразување или како аналитички прирок. Во овој случај, станува збор за аналитички прирок, што се потврдува со споменување на овој израз кај Минова-Гуркова (2000), но, исто така, станува збор и за перифраза, ако се повикаме на тоа дека перифразата значи описно изразување, односно употреба на повеќе зборови. Оттука, поприфатливо е перифразата да се ограничи само на именските зборови, а во фразеолошките изрази и аналитичкиот прирок да се прифати дека станува збор за перифрастична, односно описна конструкција. На овој начин, се избегнуваат тешкотиите во разграничувањето на перифразите од фразеолошките изрази и аналитичкиот прирок.

4.6. Перифразите и контекстот

Во стручната литература често пати се укажува на тоа дека се перифразите контекстуално ограничени, односно надвор од контекстот не се разбираат и подлежат на индивидуална интерпретација. Во примерот што го наведува Галперин (1981) даден во т. 2., станува збор за перифразата како стилистичко средство во јазикот на уметничката литература. Меѓутоа, истражувањето покажува дека голем број од перифразите во јазикот на печатот, а особено логичките, не се контекстуално ограничени за што сведочат и неформалните разговори со голем број зборувачи на македонскиот јазик. На пример, скоро сите зборувачи знаат дека *Големото Јаболко* е перифраза за Њујорк, *кралот на рокенролот* е перифраза за Елвис Присли, *првиот човек на „Алкалоид“* е директорот на „Алкалоид“, *првата дама на Америка* е Меланија Трамп итн. Според тоа, кога се јавува контекстуалната ограниченост? Контекстуалната ограниченост може да се појави во случај кога една перифраза се однесува на два или на повеќе денотати, како на пример, *Ветената Земја* се јавува како

перифраза за Америка, но во поново време и за Европа, имајќи ги предвид бегалските кризи. Или се јавуваат перифразите *Градот на Светлината* и *Градот на Љубовта* за денотатот *Париз*, но, во последно време, перифразата *Градот на Љубовта* се однесува и на *Верона*. Оттука, за да се разбере за кој град станува збор, навистина е потребен поширокиот контекст. Според тоа, не може да се зборува за контекстуалната ограниченост на перифразите воопшто, зашто перифразите се разликуваат во однос на нивната контекстуална (не)ограниченост. Ова, пак, значи дека контекстуалната (не)ограниченост не е карактеристика на перифразата сама по себе, туку таа може да е резултат на когнитивни фактори, како: нивото на општа писменост на читателот, неговото знаење за описно именуваниот поим, неговото познавање на општествено-политичките, културните, економските и другите услови во земјата и надвор од неа, но и на други фактори, како: интересот на читателот за одредена тема и сл. На пример, некој кој не се интересира за сликарството воопшто, нема да знае дека перифразата *великанот на македонското сликарство* се однесува на познатиот македонски сликар и професор на УКИМ, Владимир Георгиевски. Или, пак, некој кој не се интересира за фудбалот, тешко е веројатно дека ќе го знае денотатот на перифразата *легендата на Челзи*, Реј Вилкинс, кој е еден од најпознатите англиски фудбалери. Од друга страна, контекстуалната (не)ограниченост го наметнува прашањето за тоа дали во текстот треба да се присутни и денотатот и неговата перифраза или е доволно само присуството на перифразата. Од примерите во кои се јавуваат две или повеќе перифрази за еден ист денотат, произлегува дека и денотатот и перифразата треба да се присутни во текстот, односно дека денотатот треба барем еднаш да биде спомнат во текстот, зашто во спротивно може да се јават индивидуални интерпретации. Од анализираниите перифрази, се гледа дека во текстовите скоро секогаш се присутни и денотатот и перифразата, но има и други примери. На пример, во една статија се среќава следниот наслов: *Даути најавува дека ќе бара одговорност од првиот човек на Судскиот совет*. Но, понатаму во статијата ниту еднаш не се спомнува името или презимето на *првиот човек на Судскиот совет*. Во овој случај, ниту поширокиот контекст не дава целосна информација, а тоа покажува, повторно, дека за разбирање на одделни перифрази голема улога имаат веќе споменатите фактори.

4.7. Перифразите и времето во кое се употребуваат

Во стручната литература често се истакнува (Галперин, 1981; Велковска, 2002) дека една од карактеристиките на перифразите е нивната поврзаност со еден временски период, па, оттука, според нив, секој временски период има перифрази кои се карактеристични за него. Овој став се сфаќа и се прифаќа како неопходна логичност, имајќи предвид дека јазикот постојано се менува, па со текот на времето може да се создаваат нови перифрази, одделни перифрази да не се толку многу актуелни и да застаруваат, одделни да не постоеле претходно и сл. На пример, не постои перифразата *првиот човек на Собранието на РМ* во дневниот печат пред 1991 г., од едноставна причина што Собранието се формира по осамостојувањето на РМ. Од тврдењето за

поврзаноста на перифразите со времето во кое се употребуваат, се поставува прашање за тоа каква е врската, на пример, на временскиот период со перифразата *Земја на Изгрејсонцето* што го означува денотатот Јапонија? Или, каква е врската на перифразата *X*, *првиот човек на Y*, со значење директор на *Y*, ако се знае дека таа може да означува еден денотат, на пример, *X*, а веќе следниот месец друг денотат, на пример, *X1*, зашто настанала промена на лицето што е директор на таа институција. Оттука, произлегува и друга можна интерпретација. Имено, одредени перифрази навистина се карактеристични за еден временски период, но, како што се гледа од примерот за Јапонија, има и перифрази кои постојат независно од временскиот период. Во таа смисла, може да се потенцира дека најголем број перифрази, всушност, не се менуваат, туку се менува името на денотатот, зашто е логично дека во секој временски период постои или ќе постои лице за кое постои перифраза *легенда на поп-музиката*, или лице за кое се јавува перифразата *првиот човек на компанијата*. Поврзаноста на перифразите со времето во кое се употребуваат се поврзува и со актуелноста на денотатот во сите сфери од човековото живеење и дејствување. На пример, перифразата *Челичната Леџа*, која го заменува денотатот Маргарет Тачер, не е позната за помладите зборуваачи на македонскиот јазик, од едноставна причина што во времето во кое тие живеат, оваа личност не е актуелна. Спротивно, денес заради ситуацијата со вирусот корона, повеќе се актуелни доктори, инфектолози, пулмолози, па не изненадуваат перифразите од типот: *Име и презиме, еден од најпознатите инфектолози во Словенија, Австрија...* или *Волфганг Водгар, еден од најпознатите светски пулмолози*, *Андреј Трампуж, еден од најпознатите европски инфектолози*, *Драган Даниловски, еден од нашите најпознати епидемиолози* итн. Оттука, актуелноста на личноста или на појавата во печатот има влијание врз контекстуалната (не)ограниченост.

4.8. Перифрази – домашни и универзални

Според Гаљперин (1981) и Велковска (2002) перифразите може да бидат регионални, односно да се однесуваат само на една држава, на пример, на Македонија, и универзални, односно да бидат општопознати и во пошироки рамки. И во овој случај, не може да се зборува за строга поделба на универзални и регионални перифрази, зашто истражувањето покажува дека, на пример, перифразите за Есма Реџепова (*кralица на ромската музика*) и Тоше Проески (*легендата на македонската поп-музика*) кои би требало да се регионални се познати и пошироко, и во странскиот печат (*Guardian*), и во државите од бивша Југославија. Оттука, универзалноста и регионалноста на перифразите се релативни признаци кои бараат натамошно испитување.

5. Заклучок

Од лингвистички аспект, перифразите се семантичко-синтаксички единици, што претставуваат вторична номинација, односно замена на името на денотатот со именска синтагма. Перифразите како номинативни единици се поврзуваат со именските зборови и како поим се разликуваат од поимот перифрастична конструкција што се однесува на која било друга конструкција

дадена на описен начин, па, на тој начин станува поочигледна разликата меѓу перифразите и фразеолошките изрази, апозицијата и аналитичкиот прирок. Во македонскиот јазик се разликуваат логички и фигуративни перифрази, кои покажуваат разлики во нивната контекстуална (не)ограниченост и во однос на времето во кое се употребуваат. Овие карактеристики на перифразите, но и низа други, бараат натамошно истражување.

Користена литература

- [1] Ватева, В. (2010). Към въпроса за перифразата в текстове от публицистичния стил. Бургаски свободен университет. *Съвременна хуманитаристика*, 1, pp. 39–44. <https://bit.ly/2Xbd1MC>, 14.4.2017.
- [2] Велковска, С. (2002). *Белешки за македонската фразеологија. Јазикот наш денешен кн. 8*. Скопје: Институт за македонски јазик „К. Мисирков“.
- [3] Гальперин, И. Р. (1981). *Стилистика англійскогo јазыка. Классический учебник по стилистике англійскогo јазыка для факультетов иностранных языков*. 3-е изд. — М.: Высшая школа. <https://bit.ly/3aMpHxo>, 14.4.2017.
- [4] Григораш, М. А. (2016). Это обобщающее множественное число (личностные перифразы, обозначающие различные группы деятелей украины, в русскоязычной украинской прессе). *Вестник Тамбовского университета. Серия Филологические науки и культурология* 3 (7). Научная библиотека КиберЛенинка. <https://bit.ly/2UHbAU9>, 14.4.2017.
- [5] Делева, В. И. (2012). *Перифразите в публицистичния стил на съвременния език (семантична българско-полска конфронтация)*. София: дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.
- [6] <https://bit.ly/3bUE9Ue>, 15.4.2017.
- [7] Кухаренко, В. А. (2000). *Практикум з стилістики англійської мови: Підручник*. – Вінниця: Нова книга. <https://bit.ly/39KpBV0>, 14.4.2017.
- [8] Минова-Ѓуркова, Л. (2000). *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Радинг.
- [9] Станева, Х. (1996). Към характеристиката на перифразата. *Проглас* 10 (4), 3–14. <https://bit.ly/2xQJ0Xu>, 18.2.2018.

Ексерпти

- [1] ‘Queen of Gypsy Music’ Esma Redzepova dies age 73. <https://bit.ly/2X8ax1f>, 20.2.2018.
- [2] Tose Proeski. <https://bit.ly/2xMLHcH>, 23.2.2017.
- [3] 9.1.2020. Дауги најавува дека ќе бара одговорност од првиот човек на Судскиот совет. <https://bit.ly/2JS2GgJ>, 20.2.2020.

Violeta Janusheva

St. Kliment Ohridski University, Bitola

The Periphrases in Macedonian Standard Language

Abstract: This paper examines the periphrases in the Macedonian language, their classification, their similarities and differences with the phraseological expressions, apposition and analytical predicate, as well as their other features. The research has descriptive character and the sample consists of many periphrases excerpted from the language of the press in 2019 and from the interviews with many Macedonian language speakers. Analysis, synthesis and comparison are the methods used for data processing and gaining conclusions. The results from the research indicate the following: a) the periphrases are comprehended as semantic and syntactic unit which represent second nomination; b) there are figurative and logical periphrases; c) beside the similarities there are differences between them and the phraseological expressions, apposition and analytical predicate; d) they have many other specific features.

Keywords: *periphrasis, Macedonian language, specific features.*

ГОД. V
БР. 9

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. V
NO 9